Voorstel aan de gemeenteraad

Opsteller
IJkema, Wim

Kenmerk
Z.24.446251 / D.24.1838399

Vertrouwelijkheid
Openbaar

Onderwerp
Raadsvoorstel Startnotitie onderzoek publiek energiebedrijf

Voorgesteld besluit

1. In te stemmen met het onderzoek naar de rol van de gemeente in warmtenetten;

2. De startnotitie onderzoek Publiek Energiebedrijf vast te stellen.

Inleiding

Om de Nederlandse CO2 uitstoot te reduceren is in het nationaal Klimaatakkoord afgesproken dat Nederland voor 2050 aardgasvrij wordt. Om dat te doen hebben gemeenten van het Rijk een regierol gekregen, en een onderdeel hiervan is het aardgasvrij maken van alle gebouwen in de gemeente. Om gemeenten te ondersteunen in die regierol heeft het Rijk het voornemen om een tweetal wetten in werking te laten treden. De Wet Collectieve Warmtevoorziening (Wcw) en de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw). Via de Wcw wordt straks vastgelegd dat warmtenetten voor minstens 50% + 1 aandeel in handen moeten komen van (een) publieke partij(en) en/of een warmtegemeenschap. Een publieke partij is een partij waarvan meer dan 50% van de aandelen direct of indirect berusten bij de Staat der Nederlanden, een provincie, gemeente of ander openbaar lichaam. Een warmtegemeenschap is een lokaal warmtebedrijf waar eindgebruikers de zeggenschap en het eigendom in hebben.

In de gemeente Heerenveen zijn we gestart met een aantal wijkuitvoeringsplannen (WUP-en) waar mogelijk een warmtenet gerealiseerd kan worden. Eén van die concretere plannen is het WUP in Aldeboarn. Dit hebben we vastgelegd in de transitievisie warmte van de gemeente die is vastgesteld door de gemeenteraad in 2021. Ook in de kern Heerenveen wordt een warmtenet voorzien.

De invulling van deze publieke functie bij een warmtenet gaat gepaard met de oprichting van een publiek energiebedrijf welke op verschillende wijzen ingericht kan worden. Om een weloverwogen besluit te nemen over de inrichting van een publiek energiebedrijf en de mogelijke rol van gemeente Heerenveen hierin, willen we een onderzoek starten naar de verschillende mogelijkheden en benaderingen.

Dit alles maakt dat we als gemeente nu moeten en kunnen nadenken over de vraag: hoe gaat de gemeente Heerenveen invulling geven aan het publiek eigenaarschap van warmtenetten in haar gemeente? Er is reeds een ambtelijke kick-off geweest. Daarin is vooral het ‘net’ opgehaald. Dit is de basis geweest voor de startnotitie (zie bijlage 1) wat in dit raadsvoorstel voor ligt.

Beoogd effect

Door in te stemmen met de startnotitie kan de gemeente onderzoek doen naar de invulling van de regierol in de warmtetransitie specifiek gericht op de realisatie van warmtenetten. Een uitspraak over de gemeentelijke regierol in warmtenetten is noodzakelijk om conform de transitievisie warmte van de gemeente en de nationale doelstelling om alle gebouwen in Nederland voor 2050 aardgasvrij te maken.

Argumenten

1.1 Als gemeente moeten we onze rol bepalen vanwege naderende wetgeving in relatie tot de ontwikkeling, realisatie en exploitatie van warmtenetten in onze gemeente.

Het onderzoek naar een publiek energiebedrijf helpt om een goede afweging te maken in welke rol de gemeente moet, kan en wil innemen in het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van warmtenetten. Binnen de kaders van de wet die voorzien wordt is er nog veel keuzevrijheid voor gemeenten om hun rol te bepalen. Die ruimte om daar goed over na te denken is er nu. De inwerkingtreding van deze wet is voorzien op 1 juli 2025.

1.2 Eind 2026 moet de gemeente een Warmteprogramma vaststellen.

Eind 2026 moeten alle gemeenten in Nederland een Warmteprogramma vaststellen onder de Omgevingswet. Het Warmteprogramma is daarmee een verplicht programma onder de Omgevingswet en dient formeel vastgesteld te worden door het college, echter omdat de transitievisie warmte vastgesteld is door de gemeenteraad vragen we ook de raad om een besluit. Eind 2026 klinkt nog ver weg maar invulling van het Warmteprogramma vraagt om gedegen onderzoek naar onze rol ten aanzien van warmtenetten, maar ook van de beschikbare alternatieven voor aardgas in onze gemeente. Dat vraagt dat we eind 2024 en in 2025 al starten met onderdelen van het Warmteprogramma waaronder het onderzoek naar een Publiek Energiebedrijf.

1.3 De gemeente moet haar rol bepalen vanwege lopende wijkuitvoeringsplannen in haar gemeente.

In de transitievisie warmte heeft de gemeente vastgelegd dat we starten met een achttal wijken c.q. dorpen in onze gemeente. Aldeboarn is één van die dorpen. Daar doen we nu technisch onderzoek naar het alternatief voor aardgas. Eén van de mogelijkheden is ook een warmtenet op basis van aquathermie. Mocht dit een goed alternatief blijken dan zal de gemeente voor dit project specifiek ook een uitspraak moeten doen over haar rol ten aanzien warmtenetten.

2.1 De gemeenteraad krijgt de resultaten van het onderzoek teruggekoppeld, waarmee de kaders van een eventueel vervolg vastgesteld dienen te worden.

Via het raadsadvies en de bijbehorende startnotitie wordt de gemeenteraad meegenomen in het onderzoek naar een publiek energiebedrijf. Door de gemeenteraad vroegtijdig bij het gehele proces te betrekken zorgen we ervoor dat zij niet voor onverwachte en plotselinge beslissingen komen te staan, want bij het eventuele vervolgproces is het van belang om de bijbehorende kaders via de gemeenteraad in kaart te brengen. De transparantie van het besluitvormingsproces wordt hierdoor vergroot en de raad krijgt in een vroeg stadium kennis en inzicht van het onderwerp om daarmee een duidelijk beeld te vormen.

Risico's of kanttekeningen

1.1 De wetgeving kan nog veranderen.

De naderende wetgeving zoals benoemd in de inleiding is nog in ontwikkeling maar ligt reeds voor bij de Tweede Kamer. Op woensdag 19 juni 2024 is het wetsvoorstel Wet collectieve warmte aangeboden aan de Tweede Kamer. In deze versie is het advies van de Raad van State van 17 april 2024 verwerkt. De behandeling van de WCW moet nog plaatsvinden in de Tweede en Eerste Kamer. De Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie is op 23 april 202 aangenomen in de Tweede Kamer en moet nog voor behandeling naar de Eerste Kamer.

1.2 Afstemming met andere (Friese) gemeenten.

Alle gemeenten in Nederland zullen een uitspraak moeten doen over welke rol zij willen innemen ten aanzien van warmtenetten. Mits zij uiteraard warmtenetten als alternatief voorzien in de gemeente. In Friesland is onder de Friese Energie Tafel de warmtetafel georganiseerd. Met een aantal Friese gemeenten is nauw contact over de ontwikkelingen op provinciaal en Rijksniveau waar het gaat om de naderende wetgeving en rolbepaling ten aanzien van warmtenetten. Hierbij zoeken we als gemeente dus actief naar een regionale samenwerking. In 2025 wordt er vanuit het Rijk ook een ondersteuningsaanbod bij gemeenten neergelegd ten behoeve van het warmteprogramma. Het plan is om dit via de Friese Energie Tafel op te pakken.

Communicatie en participatie

Communicatie is in dit stadium nog niet noodzakelijk. Wanneer duidelijk wordt hoe we als gemeente onze rol willen invullen is het voor onze ondernemers, inwoners en maatschappelijke partners interessant om daarover te communiceren.

Daarnaast wordt voor het nader op te stellen warmteprogramma een participatieplan opgesteld waarbij we onze inwoners, onze jeugd en onze maatschappelijke partners op een goede wijze laten participeren in het op te stellen warmteprogramma. Het onderzoek naar een Publiek Energiebedrijf is een ingrediënt van het warmteprogramma. In 2025 gaan we actief met onze inwoners en maatschappelijke partners in gesprek over het warmteprogramma en via die route over het onderzoek naar een Publiek Energiebedrijf.

Op 18 november 2024 is de raad geïnformeerd over het onderzoek naar een Publiek Energiebedrijf tijdens de dialoogsessie.

Financiën

De kosten van dit project worden geraamd op € 110.140,- en worden gedekt uit het programma Energie van Morgen (CDOKE).

Bijlagen

Bijlage 1. Startnotitie onderzoek Publiek Energiebedrijf

Bijlage 2. Kennisdocument onderzoek Publiek Energiebedrijf